

CALEA MÂNTUIRII

Săptămânal editat de Centrul de Studii Teologice-Istorice și de Prognoză Pastoral-Misionară al Facultății de Teologie Ortodoxă Arad.
Redactor fondator (1935): Preot Ilarion V. Felea. Apare cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Timotei, Arhiepiscopul Aradului

EDITORIAL

Când se va sfârși criza morală a societății?

Când se va sfârși criza? Este o întrebare pe care o auzim zilnic, o interogație aproape obsesivă, la care din păcate foarte puțini oameni găsesc răspuns, neavând puterea și nici priceperea de a găsi un răspuns.

Dar ce înseamnă de fapt criza, ce înseamnă să fii în criză? Sunt întrebări pe care trebuie să ni le punem înainte de a ne pune problema modului în care putem depăși criza sau situația de criză. Potrivit *Dicționarului explicativ al limbii române*, cuvântul *criză* desemnează „manifestarea unor dificultăți (economice, politice, sociale, etc) sau o perioadă de tensiune, de tulburare, de încercări (adesea decisive), care se manifestă în societate”. Pe de altă parte, termenul *criză*, poate de asemenea însemna un „moment critic, culminant”. În fine, cuvântul *criză* desemnează „tensiune, moment de mare presiune sufletească, zbulucium” (DEX, Editura Univers Enciclopedic, București, 1996, p. 241).

Așadar, criza desemnează un moment economic social și politic greu de depășit, părănd uneori chiar imposibil de depășit. Situația economică, politică și socială de astăzi vedește de altfel o lume aflată în criză, nu numai la nivel național, ci și la nivel global. Primim astfel zilnic informații despre extinderea crizei economice, uneori politice și chiar sociale la popoare, care până mai ieri erau prospere din punct de vedere economic, omogene din punct de vedere social, și foarte solid constituite la nivel politic. Și cu toate acestea, lumea de azi, la nivel general se clatină, pierde din stabilitate, se umple de teama zilei de mâine, ceea ce generează nesiguranță. Și ne punem pe bună dreptate întrebarea, de unde o astfel de instabilitate, de unde această situație de criză? Care este motivul adevărat al unei astfel de stări de degradare vizibilă a societății? Analistii economici caută răspunsuri, politicienii evaluează situația și căutând posibile soluții, fac promisiuni electorale, iar sociologii studiază fenomenul extinderii acestei stări de criză, prezentând statistici, de cele mai multe ori, alarmante. Și

cu toate acestea apariția răspunsului autentic pare să întârzie, sau dacă se conturează posibile răspunsuri și soluții ele nu-și vădesc eficacitatea în planul vieții imediate, în sensul în care starea societății nu se îmbunătățește în nici un fel, ci dimpotrivă...

Și atunci întrebarea dintru început, să înțelegem că nu are un răspuns? Iar dacă nu are un răspuns înseamnă că nu există nicio șansă de îndreptare a lucrurilor.

Dacă privim partea a doua a definiției date în DEX pentru cuvântul *criză* observăm că starea în sine se referă la o tensiune, moment de presiune sufletească, zbulucium. Pentru un creștin, care privește criza externă (economică, socială, politică) din perspectiva credinței, devine limpede faptul că fundamentul crizei externe este unul interior, lăuntric. De altfel, partea a doua a definiției din DEX arată lămurit faptul că starea de criză este și una lăuntrică, adică de presiune sufletească, de zbulucium. Creștinul știe că starea de criză din afară își are cauza mai adâncă într-o criză lăuntrică. Iar autorul crizei lăuntrice este păcatul care se strecoară în firea umană asemeni unui vierme care roade întreg conținutul interior al ființei. Păcatul îmbolnăvește sufletul, creând o stare de criză lăuntrică, o stare de tensiune la nivelul conștiinței. Odată deteriorată starea noastră interioară, starea aceasta se va extinde și în afară, la nivelul vieții exterioare. Iar când se îmbolnăvește sufletește o mare parte din populație, va avea de suferit întreaga societate, ca o consecință directă a bolii lăuntrice, care macină structura membrilor comunității umane.

Rădăcina cuvântului *criză*, stă în termenul grecesc *crisis*, *eos* care înseamnă *judecată, condamnare, pedeapsă, osândă, dreptate* (cf. *Dicționarului grec-român al Noului Testament, Societatea Biblică Interconfesională din România, București, 1999, p. 167*).

Continuare în pagina 2
Pr. Lucian FARCAȘIU

PREDICA

Pilda samarineanului milostiv

Duminica a XXV-a după Rusalii

„În vremea aceea a venit la Iisus un învățător de lege, ispitindu-l și zicând: Învățătorule, ce să fac ca să moștenesc viața de veci? Dar Iisus a zis către el: Ce este scris în Lege? Cum citești? Iar el, răspunzând, a zis: Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toată puterea ta și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuși. Atunci Iisus i-a zis: Drept ai răspuns; fă aceasta și vei fi viu. Dar el, voind să se îndreptățească pe sine, a zis către Iisus: Și cine este aproapele meu? Iar Iisus, răspunzând, a zis: Un om cobora de la Ierusalim la Ierihon, și a căzut între tâlhari, care, după ce l-au dezbrăcat și l-au rănit, au plecat lăsându-l aproape mort. Din întâmplare un preot cobora pe calea aceea și, văzându-l, a trecut pe alături. De asemenea și un levit, ajungând în acel loc, venind și văzând, a trecut pe alături. Iar un samaritan, mergând pe cale, a venit la el și, văzându-l, i s-a făcut milă și, apropiindu-se, i-a legat rănilor, turnând pe ele untdelemn și vin, și, punându-l pe dobitocul său, l-a dus la o casă de oaspeți și a purtat grijă de el. Iar a doua zi, scoțând doi dinari, i-a dat gazdei și i-a zis: Ai grijă de el și, ce vei mai cheltui, eu, când mă voi întoarce, îți voi da. Deci care dintre aceștia trei ți se pare că a fost aproapele celui căzut între tâlhari? Iar el a zis: Cel care a făcut milă cu el. Iar Iisus i-a zis: Mergi să faci și tu asemenea” (Luca 10, 25-37).

Evangelhia de astăzi pune în fața noastră un fapt extraordinar, o întâmplare care cu ușurință ar putea avea loc și astăzi și care rămâne valabilă pentru toate timpurile, pentru că se referă la raporturile care trebuie să existe între oameni.

Citind cu atenție acest text ne dăm seama că e vorba de o ispitire și, de multe ori, acei oameni care se pretindeau că sunt buni cunoscători ai legii, erau primii care nu o respectau. De aceea, un asemenea învățător de Lege se adresează Mântuitorului și ispitindu-l, îl întreabă: „Învățătorule, ce să fac ca să moștenesc viața de veci?” (Luca 10, 25).

Era de fapt o chestiune pertinentă și foarte serioasă ce se părea că preocupă pe acest învățător de Lege. Pentru aceasta, Mântuitorul se vede silit să-i răspundă. Trebuie să spunem că nu de puține ori, El, care nu agreea ipocrizia conașionalilor Săi, era întrebat în probleme foarte delicate și cu adânci înțelesuri. Cum însă este întrebat foarte serios, vrea să le dea o lecție celor care se credeau superiori altor oameni. Tocmai pentru că ei proveneau din Avraam și David, ca repere ale vieții lor, aceștia erau niște oameni mândri care credeau că prin respectarea unor legi, la un nivel pur teoretic, sunt superiori celorlalți. Totul era formal.

El le dă o lecție foarte clară, dar în același timp și dură, ce le arată franc că, deși își arogă o sorginte spirituală nobilă, ei sunt niște epigoni nedemni de această sorginte. De aceea, Iisus îl întreabă pur și simplu: „Ce este scris în Lege? Cum citești?”, cu alte cuvinte care este sensul Legii pentru tine, care te pretinzi învățător al altora. Atunci acesta îi reproduce aidoma două paragrafe din Decalog: „Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toată puterea ta

și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuși” (Luca 10, 27).

Nici nu se putea da un răspuns mai frumos, căci era o reproducere întocmai a unor părți din Lege, dovedind că acel învățător știa în mod teoretic foarte bine Legea. Mântuitorul îl aprobă și îi spune să pună în practică cele teoretice și atunci „va fi viu”.

Voia parcă să spună cât de puțin cere Dumnezeu de la om. Totuși, învățătorul își continuă intenția sa și îl întreabă „Și cine este aproapele meu?” (Luca 10, 29). Mântuitorul, cunoscând acestea și sesizând intenția vicleană și îndrăzneala celui din fața Sa, încearcă să-i dea acestuia o lecție: „Cine este aproapele meu?”

Și Iisus începe: „Un om cobora de la Ierusalim la Ierihon...”. Dincolo de interpretările clasice ale acestei pilde, ne atrage atenția interpretarea mistagogică în legătură cu drumul de la Ierusalim la Ierihon, interpretare care face lumină și în ceea ce privește răspunsul la întrebarea anterioară.

De la Ierusalim la Ierihon este coborârea noastră de la Ierusalimul ceresc la Ierihonul pământesc. Faptul că orașul Ierihon este cel mai jos punct din lume sub nivelul mării, sugerează și ideea de coborâre de la ceva mai înalt, la ceva foarte jos. E coborârea de la Ierusalimul nevinovăției noastre la Ierihonul pervertirii și al păcatelor. E tocmai un regres existențial al ființei umane în decursul itinerariului vieții pământești. În decursul acestei călătorii înțelese mistagogic, plecând de la rațional la irațional, nu-l uiți numai pe Dumnezeu, ci-l uiți și pe aproapele tău, iar în final te uiți pe tine însuși.

Continuare în pagina 2
Traian NOJEA

Din sumar

► Binecuvântarea lucrărilor de renovare de la complexul Facultății de Teologie Ortodoxă din Arad
pagina 3, Filip Albu

► Știri
pagina 4

Când se va sfârși criza morală a societății?

Urmare din pagina 1

Așadar, starea de criză a societății este un potrivit prilej de judecată a lui Dumnezeu cu lumea, de cernere a valorilor, care de foarte multe ori, fiind inversate se cer grabnic reasezate în firescul lor.

Așadar, dacă vrem să ia sfârșit criza economică, socială sau politică, și cu toți ne dorim acest fapt, trebuie să lucrăm mai întâi la însănătoșirea noastră lăuntrică. Să nu căutăm soluții exterioare la problemele noastre lăuntrice. Să nu căutăm vinovați pentru actuala stare de degradare a societății, ci mai degrabă să ne căutăm pe noi înșine, să privim înlăuntrul nostru și vom găsi desigur răspunsul la propria întrebare: Când se va sfârși criza?

Criza se va sfârși atunci când toți membrii unei societăți, întreaga ei structură va constata răul moral în care s-a așezat și fiecare va lucra efectiv la propria sa însănătoșire. Vinovați pentru criza actuală suntem, așadar, noi, fiecare în parte, iar sfârșitul crizei înseamnă de fapt propria noastră însănătoșire.

Pilda samarineanului milostiv

Urmare din pagina 1

Pe acest drum greu încercat, ca un drum al pustiirii noastre interioare, al pierzaniei noastre spirituale, în acest deșert existențial, arid, unde totul este oarecum tăbăcit de ura viscerală care cuprinde adesea sufletele noastre, unde totul este secăuit pentru că „dragoste nu mai e”, omul devine un lup pentru aproapele său (*Homo homini lupus est*).

Într-o lume în care se plătesc multe polițe, omul devine o fiară pentru celălalt. E o lume în care omul pur și simplu a uitat că mai sunt și alți oameni. Omul contemporan este „omul lup” care nu are prieteni, vecini, cunoscuți. El și așa-numiții săi prieteni trăiesc doar ca să atace. Prietenia lor se cheamă haită unită doar pentru a pândi, iar când prada nu ajunge, se sfâșie între ei.

Pe acest drum al pervertirii spre Ierihonul păcatului, omul experiază eșecuri, necazuri, neajunsuri, năimpliniri și dezamăgiri. Aici, omul lup nu mai are tată și mamă, nu mai are nimic, se are doar pe sine. Ei bine, pe parcursul acestui drum al pervertirii, vedem că legea mozaică a degenerat. Ea era doar un paravan, fi-

ind respectată doar din obligație. Totul devenise doar o teorie. Ea nu schimbă omul în interior, ci numai îl ascunde, îl face mai vicel, îl învață să se ascundă în anumite cotloane pentru a nu-i fi văzută adevărata față. La fel s-a întâmplat și cu legea talionului, care la rândul-i degenerase. Din păcate, și astăzi asistăm tot la o lege a talionului, dar într-o altă formă, altă modalitate.

Și totuși, cine este aproapele meu? Aproapele nostru este orice om. Poți să fii lângă cineva foarte aproape spațial, să fii tot timpul cu el, să te lovești de el în fiecare clipă și totuși el poate fi atât de departe de tine. Atât în fizică, cât și în teologie, timpul și spațiul sunt extrem de relative. Poți să fii de cineva foarte departe spațial, peste țări și mări, dar în același timp foarte aproape spiritual.

Aproape nu este numai cel de aproape și departe nici cel de departe, ci aproapele este cel cu care inima ta intră în contact, orice om, indiferent cine este el. Spiritele superioare nu țin seama de timp și de spațiu. Acestea sunt numai pentru neputința noastră. Ele există doar pentru ochii care nu văd mai departe, care nu văd

„dincolo”. Pentru acestea, timpul și spațiul contează mult mai puțin, ceea ce contează cu adevărat fiind aproapele nostru adevărat, văzut în orice om care are nevoie de iubirea, înțelegerea, compasiunea, ajutorul nostru. Mulți părinți nu mai sunt cu adevărat aproapele pentru copiii lor pe care i-au abandonat, după cum mulți copii nu mai sunt aproapele pentru părinții lor pe care i-au părăsit și nu îi mai ajută. Mulți oameni, care erau cândva prieteni apropiați unii cu alții, s-au înstrăinat cu timpul unii de alții și au devenit indiferenți sau chiar ostili unii față de alții. Deci problema aproapelui nu este una de ordin spațial, ci una de ordin spiritual. Aproapele poate fi omul prin care Dumnezeu ne ajută cu harul Său, adesea într-un mod neașteptat.

Să ne rugăm bunului Dumnezeu să Se facă în noi și prin noi chip al samarineanului milostiv, pentru ca „celălalt” să-L afle pe Dumnezeu în noi, mâna întinsă la marginea de noroi a șanțurilor vieții. Aproapele din departele meu, lacrima de pe obrazul lui Hristos, care așteaptă să fie ștersă cu mângâierea dragostei lucrătoare.

Serile duhovnicești de la Catedrala Veche

La Parohia ortodoxă Arad-Centru, Catedrala Veche a Aradului, a avut loc vineri, 28 octombrie, a XII-a „Seară duhovnicească de la Catedrala Veche”. Invitatul acestei întâlniri a fost Pr. Prof. Dr. Adrian Murg. Dânsul este preot paroh în localitatea Horia, precum și profesor la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Arad, predând Studiul Vechiului și Noului Testament. De aici a derivat și tema prezentată de părintele Murg la această conferință, și anume: „Citirea cu folos a Sfintei Scripturi”, o temă interesantă pentru orice creștin care dorește să se apropie de Cuvântul cel viu de la Dumnezeu.

Scriptura a fost dintotdeauna una dintre cele mai citite cărți, poate chiar cea mai citită, însă de 2-3 secole încoace citirea acesteia s-a abătut de la făgașul tradiționalist dat de Biserică, începând critica raționalistă și de-structurarea sensului biblic. S-a trecut peste caracterul inspirat, de cuvânt al lui Dumnezeu, al Sfintei Scripturi, astfel că citirea acesteia, mai ales de către intelectualitate, nu s-a mai făcut cu folos duhovnicesc. În sens general, putem spune că osteneala credincioșilor în citirea textelor biblice este mai scăzută în intensitate în ultima vreme. Citirea cu folos a Sfintei Scripturi este de dorit a fi una dintre armele pe care creștinul trebuie să le folosească în vederea înaintării sale pe calea urcușului duhovnicesc.

Părintele Adrian Murg a început apoi să definească patru coordonate pe care să le avem în vedere, pentru citirea cu folos duhovnicesc a Sfintei Scripturi. A pornit în acest demers de la concluzia unei conferințe din Rusia, din anul 1976, în care este evidențiată importanța Sfintei Scripturi, în concepția ortodoxă.

Aici se spune că Scripturile alcătuiesc un întreg coerent, fiind în același timp de inspirație divină, dar și expresie omenească. Ele dau mărturie despre descoperirea lui Dumnezeu în creație, în întruparea Cuvântului și, prin urmare, exprimă Cuvântul lui Dumnezeu în limbaj omenesc. Se mai spune acolo că noi primim și cunoaștem Scriptura în cadrul Bisericii, iar citirea acesteia trebuie făcută cu ascultare.

Discernem astfel acele coordonate ale modului în care Sfânta Scriptură trebuie citită de către creștinul ortodox. În primul rând, citirea trebuie făcută cu receptivitate, cu ascultare duhovnicescă. În al doilea rând, Sfânta Scriptură este eclezială, biserică; apoi aceasta îl are în centru pe Iisus Hristos; iar în al patrulea rând – Scriptura are și o dimensiune personală. Acestea fiind respectate, adâncite, pot să conducă spre o citire cu folos a textului scripturistic.

Prima coordonată de mai sus rezultă din calitatea Sfintei Scripturi de a fi inspirată chiar de către Duhul Sfânt. Inspirația divină este mărturisită de către Sfântul Pavel, în Timotei 3,16, unde spune că toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu, și este de folos spre învățătură, spre mustrare, spre înțeleptura cea întru dreptate. Tot textul este inspirat de Dumnezeu, de aceea trebuie să-l tratăm cu aceeași importanță, în fiecare pagină ne vorbește Sfântul Duh. Părintele Adrian Murg a subliniat că nu trebuie să fim influențați de personalitatea umană a autorilor textelor scripturistice, văzută ca o diversitate, ci să ascultăm cuvântul lui Dumnezeu și să aflăm cum să ne apropiem mai mult de El și cum să dobândim mântuirea. Părintele a oferit și pilda supremă pentru receptivitatea

și ascultarea duhovnicescă și anume pe Maica Domnului, care a oferit în ascultarea cuvântului lui Dumnezeu un model de ascultare cu atenție și păstrare a sa în inimă, ca o sămânță sfântă din care să rodească un rod bogat.

A doua caracteristică a Sfintei Scripturi este cea eclezială, noi cunoaștem Scriptura și o interpretăm în Biserică și din Biserică. Noul Testament este rodul unei selecții făcute de Biserică primară printre scrierile duhovnicești inspirate din primele trei secole, care sunt o reflecție autentică a vieții duhovnicești. Apoi interpretarea Scripturii se face iarăși de către Biserică, de generații întregi. Este o călăuză în înțelegerea acesteia, care se face în cadrul cultului. Sunt numeroase texte din Vechiul Testament care se citește la anumite sărbători și care dau cheia înțelegerii respectivului text. De exemplu, la Buna Vestire, se citește despre pilda cu scara Patriarhului Iacov, între cer și pământ. Se dă astfel de înțeles că această scară este chiar Sfânta Fecioară, care face legătura între Dumnezeu și om, prin nașterea Fiului lui Dumnezeu. O altă modalitate de înțelegere a textelor Scripturii este citirea lucrărilor Sfinților Părinți, omiliile, în care se explică acele texte. Sfântul Ioan Gură de Aur a scris numeroase omilii, pentru înțelegerea Scripturii.

În al treilea rând, creștinul caută să găsească chipul Mântuitorului Iisus Hristos în fiecare pagină a Sfintei Scripturi. Fiind scrisă pe parcursul mai multor ani, Biblia este o carte eterogenă - mai mulți autori, mai multe cărți. Iisus Hristos face ca totul să aibă coerență, în jurul Lui se centrează toată colecția acestor cărți, este firul unifica-

tor al întregului text scripturistic. Spre deosebire de bisericile apusene, Biserica ortodoxă este adepta unei abordări care caută să surprindă elementul de unitate între cărți și autori, iar metoda pe care o folosim pentru a accentua centrarea hristologică se numește tipologie – relația dintre anumite persoane, evenimente, instituții ale Vechiului Testament cu cele ale Noului Testament, relație pe care Duhul Sfânt a așezat-o între acestea. Așa cum spunea un părinte, creștin este acela care oriunde s-ar afla, îl vede pe Hristos și se bucură de El.

Dimensiunea personală înseamnă aplicarea a ceea ce citim în Scriptură la viața noastră, a fiecăruia. Creștinul smerit aplică totul la el însuși, când citește Sfânta Scriptură, după cum spunea Sfântul Marcu Ascetul. Modul acesta de abordare și de folosire în urcușul duhovnicesc este evidențiat, printre altele, și în Canonul Sfântului Andrei Criteanul – toate căderile personajelor din Vechiul Testament le consideră că sunt ale lui, toate judecățile lui Dumnezeu îi sunt adresate lui și așa mai departe. Sau să luăm exemplul Sfântului Petru – să ne întrebăm în câte momente nu am fost și noi trădători, sau să ne asociem lui Iisus Hristos în iertarea pe care a oferit-o lui Petru. Toate evenimentele să fie subiecte de meditație pentru noi, totul ne privește în mod direct și ne descrie viața personală.

Concluzia evidențiată de părintele Murg este că pentru a citi cu folos Sfânta Scriptură trebuie să-L iubim pe Iisus Hristos. Omul care-L iubește pe Hristos, va iubi și va citi cu atenție cuvântul Său și va căuta să repete pildele Sfintei Scripturi, considerând că în felul acesta are o simțire a prezenței lui Dumnezeu, se unește într-un fel cu Iisus Hristos, care este Cuvântul cel veșnic. Astfel ajungem să cunoaștem puterea de vindecare a Sfintei Scripturi, de transformare pe care o experimentează cei care merg pe această cale împărătească a citirii cu folos a acesteia.

La finalul conferinței, părintele Adrian Murg a răspuns cu amabilitate întrebărilor venite de la credincioși, pe marginea interesantei teme prezentate, dialogul fiind moderat de părintele profesor Ioan Tulcan. S-au oferit metode practice de citire a Bibliei, de completare cu citirea Psaltirei și a rugăciunilor. În contextul cinstirii în acest an a Sfântului Antim Ivireanul și a celorlalți nevoitori în tipărirea cărților bisericesti, citirea Sfintei Scripturi poate fi interpretată ca un gest de cinstire a memoriei acestora, pentru că Scriptura a fost cartea primordială dintre tipăriturile bisericesti din Țările Române.

Florin BABĂU

Binecuvântarea lucrărilor de renovare de la complexul Facultății de Teologie Ortodoxă din Arad

În cadrul manifestărilor aniversare dedicate celor 25 de ani de la redeschiderea porților Facultății de Teologie Ortodoxă au fost sfințite și inaugurate noile spații ale complexului Facultății de Teologie Ortodoxă de pe strada Academia Teologică, renovate în această perioadă. La slujba de sfințire a participat ÎPS Arhiepiscop Timotei Seviciu, alături de care s-au aflat: Pr. Prof. dr. Cristinel Ioja, Decanul Facultății din Arad; Pr. Prof. dr. Nicolae D. Necula de la Facultatea de Teologie din București, consilierii eparhiali Pcu. Protos. dr. Iustin Popovici și Pr. Octavian Blaj și Arhid. drd. Tiberiu Ardelean. La slujba de sfințire au asistat preoții profesori ai facultății și invitații prezenți la Simpozionul academic desfășurat cu prilejul aniversar amintit.

După încheierea slujbei, Înaltpreasfinția Sa a evocat câteva aspecte istorice legate de această străveche clădire și de interesul manifestat de cen-

trul eparhial pentru renovarea clădirii, odată ce aceasta a fost recuperată, ca proprietate, prin retrocedare. Cu acest prilej a fost apreciat pozitiv efortul depus de părintele consilier Octavian Blaj pentru ceea ce s-a săvârșit până acum în această direcție.

Despre aceste acțiuni de renovare ne-a oferit mai multe detalii părintele decan Cristinel Ioja: „Astăzi, în contextul manifestărilor dedicate aniversării Facultății de Teologie Ortodoxă din Arad, avem bucuria de a-l avea în mijlocul nostru pe ÎPS Arhiepiscop Timotei pentru a binecuvânta lucrările de renovare desfășurate la complexul Facultății noastre. Trebuie să menționăm faptul că aceste renovări erau extrem de necesare, odată ce, după preluarea mandatului în această primăvară s-a impus nevoia aducerii spațiilor de învățământ, din incinta străvechii clădiri a teologiei, la capacitatea de a găzdui în siguranță desfășurarea

cursurilor și seminariilor. Astfel că, având deschiderea și sprijinul ÎPS Arhiepiscop Timotei și a Centrului Eparhial, precum și a conducerii Universității „Aurel Vlaicu”, reprezentată prin doamna Rector, prof. dr. Ramona Lile, s-a purces la un amplu proces de înnoire. Astfel, a fost refăcut complet acoperișul care a fost grav avariat de intemperii. În acest loc a fost descoperit un spațiu care a găzduit cândva o sală care se va pune din nou în funcțiune. După terminarea acestuia s-au început lucrări de reparații a plafoanelor din sălile de curs, afectate de scurgerile de ploaie, de zugrăvire și parchetare.

Alături de această etapă de zugrăvire, proiectul nostru a vizat și un proces de recuperare a memoriei istorice a acestei instituții, ceea ce s-a materializat printr-o muncă laborioasă și extrem de elegantă de recuperare a chipurilor foștilor dascăli de teologie ce au activat aici și aranjarea acestora în tablou-

rile care împodobesc acum și *personalizează* aula noastră. În acest proces s-au implicat colegii noștri Pr. Lect. dr. Ștefan Negreanu și dr. Marcel Tang, cărora le suntem recunoscători pentru efortul de timp, de răbdare și financiar.

Mai mult, prin implicarea părintelui consilier Octavian Blaj a fost renovat demisolul clădirii unde au fost amenajate spații generoase și primitoare unde cadrele didactice și studenții se pot întâlni pentru discuții. Alături de acestea, în-

treaga curte interioară se află acum în plin proces de reamenajare, fiind organizată o parcare, cu pietre de pavaj, refacerea terenului de sport și amenajarea unor spații verzi.

Pentru toate acestea suntem datori a mulțumi tuturor celor ce s-au implicat activ în aceste acțiuni, sprijinind material costul acestora, Facultatea noastră beneficiind acum de un spațiu elegant, propice procesului academic”.

Pr. Filip ALBU

În fiecare an, la data de 8 noiembrie, Biserica Ortodoxă îi cinstește pe sfinții îngeri la praznicul numit „Soborul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil și al tuturor cereștilor puteri”. *Soborul* este o adunare a credincioșilor în biserică la o anumită sărbătoare. Cuvântul *inger* vine din limba greacă, însemnând mesager, vestitor, trimis să împlinescă voia lui Dumnezeu. Astfel că îngerii se fac cunoscuți prin slujirea pe care o împlinesc față de lumea pământescă, fiind „duhuri slujitoare care se trimit spre slujbă pentru cei ce vor să moștenească mântuirea” (Evrei 1,14).

În Sfânta Scriptură, numai trei arhangheli sunt pomeniți cu numele: Mihail, Gavriil și Rafail. *Arhanghel* înseamnă căpetenia sau mai marele îngerilor. În Sfânta Scriptură cuvântul *arhanghel* se folosește o singură dată, cu referire la Arhanghelul Mihail (Iuda 9). Proorocul Daniel îl numește pe Mihail *Archon*, „cel dintâi dintre îngerii păzitori” (Daniel 10, 13). Arhanghelul Rafail este numit cu termenul *Megas* „Mare” (Tobit 3,16). Măreția Arhanghelului Gavriil nu este arătată printr-un cuvânt, ci prin alegerea lui spre a aduce omenirii vestea cea bună a întrupării Logosului divin.

Îngerii se împart în nouă cete: serafimii, heruvimii, tronurile, domniile, puterile, stăpâniile, începătoriile, arhanghelii și îngerii. Trebuie remarcat că termenul „inger” se folosește în sens larg, cu referire la toate cele nouă cete ale ființelor netrupești, iar în sens restrâns pentru a numi ultima ceată. La fel și termenul „pu-

Chipul Sfinților îngeri și arhangheli în iconografia ortodoxă

teri” este întrebuințat pentru a denumi toate cele nouă cete îngerești sau doar pe una dintre ele.

Biserica îi numește pe îngeri „netrupești puteri” pentru că, după cum ne spune Sfântul Ioan Damaschin, spre deosebire de oameni, care au trup material grosier, îngerii nu au un astfel de trup, fiind necorporali, imateriali în raport cu noi.

Reprezentarea în icoane a îngerilor a ridicat încă de la început probleme legate de neputința artiștilor creștini de a realiza în imagini o ființă netrupească a cărei înfățișare era imposibil de cunoscut, față de înfățișarea Mântuitorului și a sfinților Săi care este cunoscută încă din timpul vieții lor pământești. Relația dintre icoana îngerului și prototipul său este problematică existând o tensiune între reprezentarea materială și natura imaterială a îngerilor.

Teama de a nu cădea în idolatrie reprezintă principala cauză a respingerii reprezentării îngerilor, deoarece păgânii îi identificau pe îngerii creștini cu proprii zei. De aceea, canonul 35 al Sinodului de la Laodiceea a corectat aceste probleme legate de venerarea excesivă a îngerilor.

Cu toate acestea, se reprezintă în icoane „netrupeștile puteri”, bazându-se pe descrierea heruvimilor de pe capacul Chivotului Legii, a arătărilor îngerilor (angelofaniile) cuprinse în Sfânta Scriptură și pe teologia Sfinților Părinți în frunte cu Sfântului Dionisie Areopagitul.

Reprezentările îngerilor sunt simbolice, pentru că reprezentarea acestora ține de o realitate spirituală care nu poate fi cunoscută în totalitate. Pe lângă acest fapt, ei au o natură imaterială și nu au lăsat în urma lor nici imagini imprimate în mod miraculos și nici moaște. Față de aceștia reprezentarea Mântuitorului are la bază Întruparea Sa. De asemenea și reprezentările sfinților au ca fundament existența lor istorică.

Îngerii apar zugrăviți în sens literar și în sens simbolic. În sens literar, îngerii apar înfățișați sub forma stâlpului de nor și de foc așa cum sunt ei descriși în cartea Ieșirii. În Topografia creștină, scrisă în

veacul al VI-lea de Cosmas Indicopleustes, se redă literar norul și o coloană de foc.

În sens simbolic, îngerii apar reprezentați sub forma antropomorfică, ca tineri înaripați. Arhanghelii au spre deosebire de ceilalți îngeri și numele inscripționat pe icoane, deoarece acesta este cunoscut din Sfânta Scriptură. Heruvimii și serafimii sunt identificați datorită numeroaselor aripi și ochi. Textele liturgice au influențat reprezentarea heruvimilor și serafimilor. Sfântul Ioan Gură de Aur vorbește despre heruvimii și serafimii cu șase aripi și cu ochi mulți. Pornind de la această descriere artiștii au reprezentat aceste ființe celeste în mod identic. Cea mai veche reprezentare a unui înger sub formă umană apare în secolul al III-lea, în catacomba Priscillei.

Aripile îngerilor reprezintă imaterialitatea și transcendența lor precum și rapiditatea mișcării și a îndeplinirii misiunii încredințate de Dumnezeu. În acest sens, Sfântul Ioan Gură de Aur spune: „Ce ne arată puterile prin aceste aripi? Înălțimea și subțirimea, și ușurința și iuțea naturii lor. De aceea, Arhanghelul Gavriil coboară în zbor: nu pentru că aripile ar fi mădulare ale puterilor fără de trup, ci pentru că ele coboară de la cele de sus și se întorc apoi acolo de unde au fost trimise”. În arta bizantină, aripile au devenit semnul distinctiv consacrat și recognoscibil al îngerilor.

Panglica pe care îngerii o poartă pe cap arată puritatea intelectului lor, auzul spiritual al îngerului, atent la poruncile dumnezeiești, ei fiind legați direct de Dumnezeu, sursa existenței celor văzute și nevăzute. De asemenea, panglica mai simbolizează cununa cereștilor virtuți, simbolul nestrăcaciunii sau, în concepția lui Simeon al Tesalonicului, ea este semn al unirii intelectuale a îngerilor cu Dumnezeu. Aureola este semnul sfințeniei, harului de care îngerii se împărtășesc, globul pe care ei îl poartă în mână este semnul sfințirii lor de Duhul Sfânt, iar litera X de pe el îl desemnează pe Hristos. Toiagul pe care-l poartă în mână, simbolizează noua misiunea pe care o au îngerii, odată cu Întruparea Mântuitorului Hristos, dar și au-

toritatea lor împărătească.

Îngerii sunt întotdeauna înveșmântați iar chipul lor este ca al unui tânăr fără barbă. Sfântul Evanghelist Luca, descriind experiența sfințelor mironosițe la Mormântul lui Hristos, spune că ele au văzut acolo un „tânăr în veșminte strălucitoare” (Luca 24, 4-5).

Sfântul Arhanghel Mihail este reprezentat în iconografie în haine de ostaș, având în mână o sabie de foc. Este rânduit de Dumnezeu ca dreptatea Sa să biruiască în istoria mântuirii. El este cel care, în momentul căderii îngerilor cetei lui Lucifer a strigat: „Să stăm bine, să stăm cu frică, să luăm aminte cei ce suntem zidiți!”, restabilind ordinea. Potrivit Tradiției, la judecata de la sfârșitul chipului acestei lumi, morții vor învia la glasul trâmbiței sale. În calitate de mai mare Voievod al cetelor cerești poartă de obicei o mantie roșie.

Sfântul Arhanghel Gavriil este purtătorul veștii milei dumnezeiești față de oameni. El a vestit că Fiul lui Dumnezeu Se va întrupa din Fecioara Maria pentru mântuirea neamului omenesc. În icoane apare reprezentat în veșminte sacerdotale, purtând în mână ori un crin, semnul veștii celei bune, ori o sferă cu însemnele lui Hristos, arătând că el este mesagerul mântuirii umanității.

Deși reprezentarea îngerilor în iconografia creștină a întâmpinat unele dificultăți datorate tensiunii dintre firea imaterială a îngerilor și redarea plastică a acestora, teologia icoanelor îngerilor a fost clarificată de către Sfinții Părinți, în icoane reprezentându-se îngerii într-un mod simbolic prin înfățișarea lor cu trup uman și aripi.

Pe lângă pomenirea îngerilor de la 8 noiembrie, Biserica sărbătorește la 6 septembrie o intervenție miraculoasă a Sfântului Arhanghel Mihail, la 26 martie, a doua zi după Buna Vestire, Soborul Sfântului Arhanghel Gavriil, iar fiecare zi de luni a săptămânii liturgice este închinată cultului sfinților îngeri.

Sorin Gheorghe SĂPLĂCAN

ȘTIRI

Popas duhovnicesc în Parohia Bârzava

În Duminica a XXIV-a după Rusalii (Învierea fiicei lui Iair), credincioșii din Parohia Bârzava, Protopopiatul Lipova, au avut bucuria deosebită de-al avea în mijlocul lor pe Întâistătorul Arhiepiscopiei Aradului, pe Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Timotei. Chiriahul a fost întâmpinat de către protopopul Lipovei, părintele Ioan Jidoi și de preot paroh Gheorghe Bânda. Cu acest prilej, Înaltpreasfinția Sa a săvârșit Sfânta Liturghie în biserica parohială cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”.

Cuvântul de învățătură al Chiriahulului a fost pus sub titlul „Pomenirea celor adormiți” (cf. Efeseni 2; Luca 8), ca o datorie de conștiință față de toți cei care, precedându-ne, au lăsat urmașilor nu doar o bogată zestre materială ci și una spirituală. Omul, creat spre desăvârșirea binelui în lume, trebuie să învingă răul văzut mai ales în faptul morții, or aceasta se poate făptui numai prin Hristos Domnul și Biserica Sa. Pentru creștin moartea este doar o adormire spre trecerea în viața adevărată și veșnică în comuniunea

dumnezeiască. Exemplificarea poate fi dată prin pomenirea unora dintre credincioșii râvnitori între noi, a subliniat Înaltpreasfinția Sa.

La finalul Sfintei Liturghii, Chiriahul a săvârșit slujba parastasului la împlinirea unui an de la trecerea la cele veșnice a fostului cântăreț bisericesc George Cozma, urmat de fiul său dr. Florinel-Iosif Cozma, el însuși membru al stranei arădene și membru în Adunarea Națională Bisericească.

Prezență arhierescă la cercul misionar din Parohia Săvârșin

Duminica dinaintea sărbătoririi hramului bisericii din Parohia Săvârșin, Protopopiatul Lipova, a Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil, a fost una specială pentru credincioșii acestei localități. La orele Vecerniei, un număr mare de credincioși împreună cu 12 preoți din Cercul misionar Săvârșin, au săvârșit Taina Sfântului Maslu de obște în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului. Slujba Sfântului Maslu a fost condusă de Prea onoratul părinte Ioan Jidoi, protopop al Lipovei, răspunsurile fiind date alternativ de strana și corul bisericii din Săvârșin.

La finalul sfintei slujbe Chiriahul arădean a rostit un cuvânt de învățătură pus sub titlul „Pregătirea de sărbătoare”, întrucât ne aflăm în pragul sărbătorii Sfinților Arhangheli sub ocrotirea cărora este pusă biserica parohială și totodată în ajunul zilei săptămânale de pomenire a sfinților îngeri. Înaltpreasfinția Sa a vorbit celor prezenți despre rolul îngerilor în viața oamenilor, atât ca și călăuzitori cât și apărători de tot răul. De asemenea, Ierarhul a explicat că participarea la Taina Sfântului Maslu este folositoare pentru toată buna lucrare. Găsindu-ne în anul comemorativ dedicat Sf. Ierarh Antim Ivireanul, s-a amintit și despre predica

sa la praznicul Sfinților Arhangheli și îndemnul pe care îl găsim în aceasta cu referire la cinstea și vrednicia cu care este înzestrat preotul de Dumnezeu și respectul lui față de credincioși și a credincioșilor față de el. În încheiere Chiriahul a felicitat pe toți aceia care poartă numele Sfinților Arhangheli și a amintit și despre ziua onomastică a Regelui Mihai I al României, cunoscut fiind că la Săvârșin se află și reședința Familiei Regale a României.

Cu acest prilej, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei a acordat preotului paroh Călin Mădăluță, care este și coordonatorul acestui cerc misionar, rangul de iconom stavrofor. Amintim aici faptul că în urmă cu câteva zile, mai precis în data de 24 octombrie a.c., preotul paroh Călin Mădăluță dimpreună cu primarul localității, în cadrul unei ceremonii desfășurate la Castelul Peș din Sinaia, au primit Medalia Regele Mihai I pentru loialitate.

În cadrul dezbaterilor, preotul paroh a susținut referatul intitulat „Pastorația copiilor”, pregătit pentru întrunirea cercului misionar din această zi.

Știrile au fost preluate de pe site-ul episcopiaaradului.ro

AGENȚIA DE PELERINAJE BASILICA TRAVEL

Pelerinaj în Episcopia Caransebeșului 17 septembrie; 29 octombrie 2016

Agencia de Pelerinaje "Basilica Travel" a Patriarhiei Române vă invită să participați într-un pelerinaj nou în Episcopia Caransebeșului, cu plecare din Arad, în care aveți prilejul să vă închinați în Catedrala Mitropolitană din Timișoara, Catedrala "Schimbarea la Față" din Reșița și Catedrala episcopală din Caransebeș.

TARIF: 55 LEI

Pelerinaj la Mănăstirea Izbu 4 septembrie; 9 octombrie 2016

Agencia de Pelerinaje "Basilica Travel" a Patriarhiei Române vă invită să participați într-un pelerinaj la Mănăstirea Izbu, cea mai veche mănăstire din Ardeal, cu plecare din Arad. În acest pelerinaj aveți prilejul să participați la Sfânta Liturghie și să vă închinați la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului de la Mănăstirea Izbu.

TARIF: 50 LEI

Pelerinaj social în Țara Sfântă - plecare din Cluj - 6 - 10 octombrie; 3 - 7 noiembrie 2016

Agencia de Pelerinaje "Basilica Travel" vă invită să participați la un pelerinaj în Țara Sfântă, cu închinare în Ierusalim - Sfântul Mormânt, Calea Crucii, Golgota, Grădina Ghetsimani; Nazareth - biserica unde Sfânta Fecioară Maria a primit Buna Vestire; Hozeva - moaștele Sfântului Ioan Iacob Românul; Betleem - Biserica Nașterii Domnului, precum și în alte minunate locuri.

TARIF: 495 EURO

Pelerinaj la mormântul Părintelui Arsenie Boca 10 septembrie; 24 septembrie; 8 octombrie; 22 octombrie; 5 noiembrie; 26 noiembrie 2016

Agencia de Pelerinaje "Basilica Travel" a Patriarhiei Române vă invită să participați într-un pelerinaj nou la mormântul părintelui Arsenie Boca, cu plecare din Arad. Mormântul părintelui Arsenie Boca se află la Mănăstirea Prislop, ce a fost ctitorită de Sfântul Nicodim de la Tismana în a doua jumătate a secolului al XIV-lea.

TARIF: 60 LEI

Pelerinaj la Mănăstirea Lainici 3 septembrie; 15 octombrie 2016

Agencia de Pelerinaje "Basilica Travel" vă invită să participați la un pelerinaj nou la Mănăstirea Lainici cu plecare din Arad. Mănăstirea Lainici este sihastria unde a viețuit Sfântul Cuvios Irodion, duhovnicul Sfântului Ierarh Calinic de la Cernica, închinare la moaștele Sfântului Irodion și la icoana Maicii Domnului Grabnic Ascultătoare.

TARIF: 85 LEI

Pelerinaj în Israel de Crăciun - plecare din Cluj - 20 - 27 decembrie 2016

Agencia de Pelerinaje "Basilica Travel" vă invită să participați la Marele Praznic al Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos în Biserica Nașterii din Betleem. Printre celelate obiective, menționăm: Câmpul Păstorilor, Grota Laptelui, Muntele Tabor, râul Iordan, Ierusalim - cu Biserica Sfintei Învieri, Golgota, Sfântul Mormânt, locul unde s-a aflat Sfânta Cruce, Grădina Ghetsimani și Muntele Sion.

TARIF: 595 EURO

Pelerinaj în Țara Sfântă cazare la hoteluri 18 - 24 octombrie; 4 - 10 noiembrie; 14 - 20 noiembrie 2016

Agencia de Pelerinaje "Basilica Travel" vă invită să participați la un pelerinaj în Țara Sfântă, cu cazare la hoteluri. Printre locurile în care ne vom închina, menționăm: Muntele Tabor, râul Iordan, participare la Sfânta Liturghie la Biserica românească de la Ierusalim, Biserica ortodoxă a Nașterii Domnului din Betleem, Drumul Crucii, Sfântul Mormânt și Biserica Învierii, Golgota.

TARIF: 695 EURO

Pelerinaj în Israel și Peninsula Sinai 19 - 25 octombrie; 07 - 13 noiembrie 2016

Agencia de Pelerinaje "Basilica Travel" vă invită să participați la un pelerinaj în Țara Sfântă și Peninsula Sinai de 7 zile, cu trecere pe la cele mai importante obiective: Lod, Muntele Tabor, Mănăstirea Sfânta Ecaterina, Ierusalim, Drumul Crucii, Golgota, Sfântul Mormânt și Biserica Învierii, Hozeva, râul Iordan, Biserica ortodoxă a Nașterii Domnului din Betleem și Biserica Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul.

TARIF: 730 EURO

ARAD - CENTRUL „SFÂNTUL APOSTOL ANDREI”: B-dul Revoluției, Nr. 30, Tel./ Fax: +40257.466.784, Email: arad@basilicatravel.ro. Program: 09.00-17.00

REȘIȚA - CENTRUL „SF. AP. PETRU ȘI PAVEL”: Str. Republicii, Nr. 1, Tel/Fax: +40255.255.135. Email: resita@basilicatravel.ro. Program: 09.00 - 17.00

BUCUREȘTI - BASILICA TRAVEL: Str. Doamnei, Nr. 20, Tel/Fax: +4021.316.35.03, Mobil: 0741.260.424, Email: office@basilicatrave1.ro. Program: 09.00-17.00

www.pelerinaj.ro, www.basilicatravel.ro

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte de onoare: ÎPS. Dr. TIMOTEI SEVICIU, Arhiepiscop al Aradului
 Redactori coordonatori: Pr. IOAN TULCAN, Pr. CRISTINEL IOJA
 Secretari de redacție: Pr. ADRIAN MURG, Diac. CAIUS CUȚARU
 Administrație: Pr. FILIP ALBU, Pr. LUCIAN FARCAȘIU

Articolele și corespondența se trimit pe adresa redacției:

Str. Academia Teologică, nr. 9, Arad
Tel/Fax: 0257-285.855, calea.mantuirii@yahoo.com
Tipărit la Poudique srl Arad.
ISSN: 1582-1951; Preț: 1 leu
Costul unui abonament este de 50 lei anual.